

E. U. de Enfermaría (Meixoeiro)

Grao en Enfermaría

Materias

Curso 3

Código	Nome	Cuadrimestre	Cr.totais
V52G140V01301	Enfermaría clínica III	1c	6
V52G140V01302	Enfermaría materno-infantil	1c	9
V52G140V01303	Prácticas clínicas II	1c	15
V52G140V01304	Enfermaría xeriátrica e coidados paliativos	2c	6
V52G140V01305	Enfermaría en saúde mental	2c	6
V52G140V01306	Prácticas clínicas III	2c	18

DATOS IDENTIFICATIVOS**Enfermería clínica III**

Materia	Enfermería clínica III			
Código	V52G140V01301			
Titulación	Grao en Enfermería			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	6	OB	3	1c
Lingua de impartición	Castelán			
Departamento	Departamento da E.U. de Enfermería (Meixoeiro)			
Coordinador/a	Bravo Amaro, Marisol			
Profesorado	Bravo Amaro, Marisol Martínez Suárez, Mónica			
Correo-e	maria.sol.bravo.amaro@sergas.es			
Web	http://direcceuemeixoeiro.webs.uvigo.es/index.php/es/			
Descrición xeral	Comprende o estudo de diferentes problemas de saúde que requiren da intervención de enfermería para a súa resolución. Para iso, necesítase un coñecemento dos trastornos fisiopatolóxicos, métodos diagnósticos, medidas de prevención e tratamento e intervención de enfermería para restablecer o nivel de saúde desde un punto de vista holístico e co maior grao de independencia posible.			

Competencias

Código	
A1	Que os estudantes demostren posuír e comprender coñecementos nunha área de estudo que parte da base da educación secundaria xeral e adoita atoparse a un nivel que, malia se apoiar en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda do seu campo de estudo.
A2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.
A3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.
A4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.
A5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.
B7	Saber comprender, sen prexuízos, ás persoas, considerando os seus aspectos físicos, psicolóxicos e sociais, cómo individuos autónomos e independentes, asegurando o respecto as súas opinións, crenzas e valores, ademais de garantir o dereito á intimidade, a través da confidencialidade e o segredo profesional
B8	Promover e respectar o dereito de participación, información, autonomía e consentimento informado na toma de decisións das persoas atendidas, acorde coa forma na que viven so seu proceso de saúde-enfermidade
C28	Coñecer as alteracións de saúde do adulto, identificando as manifestacións que aparecen nas súas distintas fases
C29	Identificar as necesidades de coidado derivadas dos problemas de saúde
C30	Analizar os datos recollidos na valoración, priorizar os problemas do paciente adulto, establecer e executar o plan de coidados e realizar a súa avaliación
C31	Realizar as técnicas e procedementos de coidados de enfermería, establecendo unha relación terapéutica cos pacientes e familiares
C32	Seleccionar as intervencións encamiñadas a tratar ou previr os problemas derivados das desviacións de saúde
C33	Ter unha actitude cooperativa cos diferentes membros do equipo
D1	Capacidade de análise e síntese
D2	Capacidade de organización e planificación
D3	Capacidade de xestión de la información
D4	Resolución de problemas y toma de decisiones
D5	Traballo en equipo, multidisciplinar y multilingue
D6	Habilidades nas relacións interpersoais
D7	Razoamento crítico
D8	Aprendizaxe autónomo
D9	Adaptación a novas situacións. Iniciativa e espírito emprendedor. Creatividade
D10	Motivación pola calidade
D11	Sensibilidade cara a temas ambientais

Resultados de aprendizaxe

Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe
---------------------------------	---------------------------------------

Ser capaz de prestar asistencia centrada no paciente, utilizando os diagnósticos de enfermaría e as actividades derivadas deles, nas patoloxías estudadas	A1 A2 A3 A4 A5	B7 B8	C28 C29 C30 C31 C32 C33	D1 D2 D3 D4 D5 D6 D7 D8 D9 D10 D11
Saber aplicar os coidados necesarios para a atención á persoa paciente crítico.	A1 A2 A3 A4 A5	B7 B8	C29 C30 C31 C32 C33	D1 D2 D3 D4 D5 D6 D7 D8 D9 D10 D11
Saber aplicar os procesos de Enfermaría de urxencias e emerxencias	A1 A2 A3 A5	B7	C30 C31 C32 C33	D1 D2 D3 D4 D5 D6 D7 D8 D9 D10 D11

Contidos

Tema	
1.- Paciente con alteracións na eliminación *urinaria	<ul style="list-style-type: none"> - *Fisiopatología do sistema *excretor. Valoración do sistema *urinario. - Enfermidades do *glomérulo. Insuficiencia renal aguda. - Insuficiencia renal crónica - Alteracións da *vejiga e *uréteres: Infeccións. Cálculos. *Vejiga *neuróxena e incontinencia *urinaria. Tumor *vesical.
2.- Paciente con alteracións na regulación *endocrina	<ul style="list-style-type: none"> - Xeneralidades. - *Hipófisis e *hipotálamo. - *Tiroides: bocio, *hipotiroidismo, *hipertiroidismo, *tiroiditis, cancro de *tiroides, emerxencias en *tiroidología. - *Glándulas *suprarrenales: Síndrome de *Cushing, síndrome de *Addison, tumores *suprarrenales da cortiza, *feocromocitoma. - Hormonas sexuais.
3 e 4.- Atención ao paciente crítico. Enfermaría de urxencias e emerxencias	<ul style="list-style-type: none"> - Atención ao paciente con problemas respiratorios agudos: Insuficiencia respiratoria. Síndrome de distrés respiratorio del adulto. Tromboembolismo pulmonar agudo. Mecánica pulmonar. Ventilación mecánica invasiva e non invasiva. Monitorización da sedación. - Atención ao paciente por problemas cardiológicos agudos: Síndrome coronario agudo. Complicacións mecánicas do infarto de miocardio. Edema agudo de pulmón. Shock cardiogénico. Taponamento cardíaco. Parada cardiorespiratoria. - Atención ao paciente con problemas infecciosos agudos: Sepsis. Sepsis severa. Fracaso de órganos. - Atención ao paciente con problemas neurolóxicos agudos: Coma. Hipertensión intracraneal. Status convulsivo. Fibrinólisis no tratamento do accidente vasculocerebral agudo. Monitorización do coma. - Técnicas de depuración extrarrenal. - Atención ao paciente politraumatizado. - Técnicas e monitorizacións do paciente crítico.

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Lección maxistral	42	88	130

Obradoiro	8	10	18
Exame de preguntas obxectivas	2	0	2

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Lección maxistral	Exposición por parte do profesor dos contidos sobre a materia obxecto de estudo.
Obradoiro	Realizánsese actividades enfocadas á adquisición de coñecementos e habilidades *manipulativas e instrumentais sobre unha temática concreta, con asistencia específica por parte do profesor ás actividades individuais e/ou *grupales que desenvolven os estudantes.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Lección maxistral	Resolución de dúbidas dos alumnos y remitir as referencias bibliográficas correspondentes.
Obradoiro	Resolución de dúbidas dos alumnos y remitir as referencias bibliográficas correspondentes.

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Resultados de Formación e Aprendizaxe
Lección maxistral	Asistencia a clase	10	
Obradoiro	Asistencia e actitude durante os talleres.	10	
Exame de preguntas obxectivas	Probas para a avaliación das competencias que consistirán en varias preguntas con respostas alternativas e o alumno seleccionará entre un número limitado de respostas, no caso das preguntas tipo test.	80	

Outros comentarios sobre a Avaliación

É imprescindible superar as probas tipo test e verdadeiro/falso para poder ser avaliado. Na segunda convocatoria, o alumno deberá superar as probas tipo test e preguntas verdadeiro/falso que se correspondan coas materias inicialmente non superadas. As preguntas de verdadeiro ou falso, a puntuación e 1 punto positivo se é correcta, e 1 punto negativo se é incorrecta. As preguntas de tipo test puntúan un punto se é correcta, por cada resposta incorrecta, descóntanse -0.33 puntos. A información relativa a data do examen, hora e lugar atópase na seguinte dirección web: <http://direcceuemeixoeiro.webs.uvigo.es/index.php/es/component/k2/item/116-indice-docencia>.

Haberá 10 preguntas de tipo verdadeiro /falso, e 90 preguntas tipo test. As preguntas tipo test deberá señalarse A MÁIS CORRECTA. As preguntas referentes aos talleres estarán incluídas na avaliación final, na cal aparecerán casos clínicos escenificados por resolver.

Más información de como lleva a cabo a cualificación de la materia, del contenido del examen, de los tipos de preguntas y de la ponderación en la plataforma FAITIC. A información relativa a data do examen, hora e lugar se atopa na seguinte dirección web: <http://direcceuemeixoeiro.webs.uvigo.es/index.php/es/component/k2/item/116-indice-docencia>.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Marisol Bravo y Cols, **Manual de Cardiología para Personal de Enfermería**, 1ª,

Harrison, **Principios de Medicina Interna**, 20ª, Mc Graw Gill, 2018

Bibliografía Complementaria

Farreras, Rozman, **MEDICINA INTERNA**, 18ª, Elsevier, 2016

heather Herdman, **Interrelaciones NANDA NOC NIC**, 11ª, Elsevier, 2019

LeMone, **Enfermería medicoquirúrgica**, 4ª,

Swearinger, **Manual de enfermería Medico-Quirúrgica**, 6ª,

Mosby, **Clasificación de intervenciones de enfermería**, 5ª,

Smith S; Duell M, **Técnicas de enfermería clínica. De las técnicas básicas a las avanzadas**, 7ª,

Jamieson W, **Procedimientos de enfermería clínica**, 5ª,

Queseda S; Rabadal LL., **Actualización en el manejo del trauma grave**, 2ª,

Paul L. Marino, **El libro de la UCI**, 2ª,

Recomendacións

Materias que se recomenda cursar simultaneamente

Materias que se recomienda ter cursado previamente

Anatomía humana: Anatomía humana/V52G140V01101

Bioquímica: Bioquímica/V52G140V01103

Fisioloxía: Fisioloxía/V52G140V01105

Enfermaría clínica I/V52G140V01204

Enfermaría clínica II/V52G140V01205

Enfermaría comunitaria II/V52G140V01206

Farmacoloxía e dietética/V52G140V01203

Introdución á enfermaría clínica/V52G140V01201

Plan de Continxencias

Descrición

=== MEDIDAS EXCEPCIONAIS PLANIFICADAS ===

Ante a incerta e imprevisible evolución da alerta sanitaria provocada pola COVID- 19, a Universidade establece una planificación extraordinaria que se activará no momento en que as administracións e a propia institución o determinen atendendo a criterios de seguridade, saúde e responsabilidade, e garantindo a docencia nun escenario non presencial ou non totalmente presencial. Estas medidas xa planificadas garanten, no momento que sexa preceptivo, o desenvolvemento da docencia dun xeito mais áxil e eficaz ao ser coñecido de antemán (ou cunha ampla antelación) polo alumnado e o profesorado a través da ferramenta normalizada e institucionalizada das guías docentes DOCNET.

=== ADAPTACIÓN DAS METODOLOXÍAS ===

* Metodoloxías docentes que se manteñen

Mesma metodoloxía, pero a través do campus remoto.

* Metodoloxías docentes que se modifican

-Lección maxistral: Exposición dos contidos da materia polo docente a través do Campus Remoto da UVigo no horario habitual da asignatura.

-Seminarios: Se realizarán a través do Campus Remoto. Serán actividades enfocadas ao traballo sobre un tema específico, que permite ahondar ou complementar os contidos da materia. Se emprega como complemento das clases teóricas.

* Mecanismo non presencial de atención ao alumnado (titorías)

A través do correo, do campus remoto ou faitic.

* Modificacións (se proceder) dos contidos a impartir

Mesmos contidos.

* Bibliografía adicional para facilitar a auto-aprendizaxe

A mesma.

* Outras modificacións

Non

=== ADAPTACIÓN DA AVALIACIÓN ===

* Probas xa realizadas

No caso de realizarse probas o longo do curso, a porcentaxe final mantendrase.

* Probas pendentes que se manteñen

Si no se pueden realizar los seminarios de forma presencial, se realizarán a través del campus remoto y/o faitic. La dinámica será la misma.

El examen se realizará por faitic moodle.

* Probas que se modifican

[Proba anterior] => [Proba nova]

Ningunha

* Novas probas

Ningunha

* Información adicional

Ningunha

DATOS IDENTIFICATIVOS**Enfermería materno-infantil**

Materia	Enfermería materno-infantil			
Código	V52G140V01302			
Titulación	Grao en Enfermería			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	9	OB	3	1c
Lingua de impartición	Castelán			
Departamento	Departamento da E.U. de Enfermería (Meixoeiro)			
Coordinador/a	Estévez Villar, Concepción			
Profesorado	Estévez Villar, Concepción Suárez Cotelo, Maria del Carmen			
Correo-e	Concepcion.Estevez.Villar2@sergas.es			
Web	http://webs.uvigo.es/direcceuemeixoeiro			
Descrición xeral	<p>Segundo a OMS: A expresión materno-infantil abarca a prestación de servizos sanitarios de promoción, curación e rehabilitación para nais e nenos. Por conseguinte, comprende os sectores da saúde da nai, a planificación da familia, a saúde do neno, a hixiene escolar, a adolescencia e os aspectos sanitarios do coidado dos nenos en determinadas institucións".</p> <p>A materia consta de dous bloques temáticos diferenciados e á vez interrelacionados entre si. O bloque de Enfermería Maternal aborda como proceso mais importante o da maternidade e os seus coidados, e o de Enfermería Infantil no que se aborda o coidado do neno/a en as diferentes etapas do crecemento e desenvolvemento.</p>			

Competencias

Código	
A1	Que os estudantes demostren posuír e comprender coñecementos nunha área de estudo que parte da base da educación secundaria xeral e adoita atoparse a un nivel que, malia se apoiar en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda do seu campo de estudo.
A2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.
A3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.
A4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.
A5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.
B1	Ser capaz, no ámbito da enfermaría, de prestar unha atención sanitaria técnica e profesional adecuada ás necesidades de saúde das persoas que atenden, de acordo co estado de desenvolvemento dos coñecementos científicos de cada momento e con nivelis de calidade e seguridade que se establecen nas normas legais e deontolóxicas aplicables.
B2	Saber planificar e prestar coidados de enfermaría dirixidos ás persoas, familias ou grupos, orientados aos resultados na saúde, evaluando o seu impacto, a través das guías de práctica clínica e asistencial, que describen os procesos polos cales se diagnostica e trata o cuida un problema de saúde
B4	Ser capaz de comprender o comportamento interactivo da persoa en función do xénero, grupo ou comunidade, dentro do seu contexto social e multicultural
B5	Deseñar sistemas de coidados dirixidos ás persoas, familia ou grupos, avaliando o seu impacto e establecendo as modificacións oportunas
B7	Saber comprender, sen prexuízos, ás persoas, considerando os seus aspectos físicos, psicolóxicos e sociais, cómo individuos autónomos e independentes, asegurando o respecto as súas opinións, crenzas e valores, ademais de garantir o dereito á intimidade, a través da confidencialidade e o segredo profesional
B8	Promover e respectar o dereito de participación, información, autonomía e consentimento informado na toma de decisións das persoas atendidas, acorde coa forma na que viven o seu proceso de saúde-enfermidade
B9	Fomentar estilos de vida saudables e o autocoidado, sostendo o mantemento de condutas preventivas e terapéuticas
B10	Protexer a saúde e o benestar das persoas, familias ou grupos atendidos, garantindo a súa seguridade
B11	Saber establecer unha comunicación eficaz cos pacientes, familias, grupos sociais e compañeiros. Fomentar a formación e información para a saúde
B12	Aplicar o código ético e deontolóxico da enfermaría española, comprendendo as implicacións éticas da saúde nun contexto mundial en transformación
C34	Identificar as características das mulleres nas diferentes etapas do ciclo reprodutivo, no climaterio e nas alteracións que se poden presentar proporcionando os coidados necesarios en cada etapa
C35	Aplicar coidados xerais durante o proceso de maternidade para facilitar a adaptación das mulleres e os neonatos ás novas demandas e previr complicacións

C36	Coñecer os aspectos específicos dos cuidados do neonato. Identificar as características das diferentes etapas da infancia e adolescencia e os factores que condicionan o patrón normal de crecemento e desenvolvemento
C37	Coñecer os problemas de saúde máis frecuentes na infancia e identificar as súas manifestacións. Analizar os datos de valoración do neno, identificando os problemas de enfermaría e as complicacións que poden presentarse
C38	Aplicar as técnicas que integran o cuidado de enfermaría, establecendo unha relación terapéutica cos nenos e os seus cuidadores
C39	Seleccionar as intervencións dirixidas ao neno san e ao enfermo, así como as derivadas dos métodos de diagnóstico e tratamento
C40	Ser capaz de proporcionar formación e información para a saúde aos pais ou cuidadores primarios
D1	Capacidade de análise e síntese
D2	Capacidade de organización e planificación
D3	Capacidade de xestión de la información
D4	Resolución de problemas y toma de decisiones
D5	Traballo en equipo, multidisciplinar y multilingue
D6	Habilidades nas relacións interpersoais
D7	Razoamento crítico
D8	Aprendizaxe autónomo
D9	Adaptación a novas situacións. Iniciativa e espírito emprendedor. Creatividade
D10	Motivación pola calidade
D11	Sensibilidade cara a temas ambientais

Resultados de aprendizaxe

Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe			
Ser capaz de planificar cuidados de enfermaría nas distintas etapas da vida da muller, dentro do contexto familiar e comunitario, para lograr un estado de saúde óptimo ou recuperar a saúde, baseando a toma de decisións en datos obxectivos, feitos científicos e evidencia clínicas	A1	B1	C34	D1
	A2	B2		D2
	A3	B4		D3
	A4	B5		D4
	A5	B7		D5
		B8		D6
		B9		D7
		B10		D8
		B11		D9
		B12		D10
				D11
Saber describir os cambios que se producen no organismo durante a xestación, parto e puerperio	A1	B5	C34	D1
	A2	B10	C35	D2
	A3	B11		D3
	A4			D4
	A5			D5
				D6
				D7
				D8
				D9
				D10
				D11
Saber describir, as intervencións e actividades adecuadas á prevención e tratamento dos problemas de saúde na infancia e adolescencia, e planificar cuidados garantindo o dereito á dignidade, privacidade, intimidade, confidencialidade e capacidade de decisión do neno e a súa familia	A1	B1	C36	D1
	A3	B11	C37	D2
	A5	B12	C38	D3
			C39	D4
			C40	D5
				D6
				D7
				D8
				D9
				D10
				D11

Contidos

Tema	
TEMA-1 INTRODUCCIÓN Á ENFERMARÍA PEDIÁTRICA	1.1 Os dereitos do neno/a 1.2 O campo da enfermaría pediátrica 1.3 A especialidade de enfermaría pediátrica 1.4 Diferenzas do cuidado entre o niñ@ e o adulto 1.5 Os cuidados centrados na familia. P.A.E. na atención do niñ@ e a súa familia 1.6 Períodos da infancia/adolescencia.

TEMA-2 RECIEN NADO SAN.	<p>2.1 Adaptación á vida extrauterina.Vinculación e apego.</p> <p>2.2 Características xerais do RN. Valoración física (aparición xeral, signos vitais, textura, cor e opacidade da pel, cabeza) e neurolóxica (reflexos, ton muscular e aspectos sensoriais)</p> <p>2.3 Hixiene do RN.</p> <p>2.4 Coidados do cordón umbilical</p> <p>2.5 Lactancia Artificial.</p> <p>2.6 Cribado neonatal de metabulopatías</p> <p>2.7 Función do masaxe no RN</p>
TEMA - 3 DESENVOLVEMENTO E CRECEMENTO DO NENO/A SAN	<p>3.1 Crecemento do neno/a: peso, talla, dentición.</p> <p>3.2 Desenvolvemento cerebral: aprendizaxe e coñecemento do que lle rodea</p> <p>3.3 Condicións que inflúen en o desenvolvemento: condicionantes familiares , sociais, xenéticos.</p> <p>3.4 O desenvolvemento do nena/o e o xogo: actividades lúdicas, desenvolvemento cognoscitivo e socio-afectivo, papel do xogo e xoguetes</p>
TEMA - 4 O/A NENO /A HOSPITALIZADO/A	<p>4.1 A unidade pediátrica</p> <p>4.2 Obtención de datos ao ingreso da nena/o nas distintas unidades</p> <p>4.3 Historia de enfermaría</p> <p>4.4 Información necesaria aos pais</p> <p>4.5 Hospitalismo: privación afectiva</p> <p>4.6 Comportamento e valoración do nena/o ante a dor</p> <p>4.7 Medición de signos vitais atendendo ás características propias das diferentes idades</p> <p>4.8 Obtención de mostras,preparación do neno/a e familia.</p> <p>4.9 Administración de medicamentos: normas xerais e guía para a administración</p>
TEMA - 5 O RECÉN NADO DE ALTO RISCO	<p>5.1 Definición de prematuridad e baixo peso.</p> <p>5.2 Factores relacionados co nacemento dos RN prematuros.</p> <p>5.3 Características fisiolóxicas do prematuro.</p> <p>5.4 Patoloxías mais frecuentes no prematuro.</p> <p>5.5 Coidados de enfermaría /NIDCAP.</p> <p>5.6 Coidados a familia.</p>
TEMA - 6 PROBLEMAS DE SAUDE MAIS FRECUENTES NA INFANCIA E NA ADOLESCENCIA.	<p>6.Características e coidados de enfermaría na:</p> <p>6.1 Hiperbilirrubinemia.</p> <p>6.2 Patoloxía Respiratoria.</p> <p>6.3 Patoloxía Digestiva</p> <p>6.4 Patoloxía Neurolóxica.</p> <p>6.5 Adolescencia:</p> <p>6.5.1 Características definitorias da etapa.</p> <p>6.5.2 Patoloxías mais frecuentes.</p> <p>6.5.3 Sexualidade e adolescencia.</p>
Tema 1 REPRODUCCIÓN HUMANA	<p>1.1. Anatomía e Fisioloxía do aparello reprodutor feminino</p> <p>1.2 Gametogénesis, fecundación e implantación</p>
Tema 2 CONTROL DA NATALIDADE	<p>2.1 Planificación familiar</p> <p>2.2 Contracepción</p>
Tema 3 EMBARAZO	<p>3.1 Desenvolvemento prenatal humano</p> <p>3.2 Descrición do embarazo</p>
Tema 4 EMBARAZO DE ALTO RISCO	<p>4.1 Avaliación do risco materno e fetal</p> <p>4.2 Factores que inciden no desenrolo da xestación</p> <p>4.3 Asesoramento xenético</p>
Tema 5 PROBLEMAS DE SAÚDE NO EMBARAZO	<p>5.1 Hiperemesis gravídica</p> <p>5.2 Hipertensión no embarazo</p> <p>5.3 Hemorrxias no primer trimestre do embarazo</p> <p>5.4 Hemorrxias anteparto</p> <p>5.5 Infeccións e embarazo</p>
Tema 6 PARTO PUERPERIO E COIDADADO PRENATAL	<p>6.1Traballo de parto e parto</p> <p>6.2 Coidados de Enfermaría durante o parto</p> <p>6.3 O alivio da dor</p> <p>6.4 Parto distócico</p> <p>6.5 Parto operatorio e instrumental</p> <p>6.6 Puerperio e lactación materna.</p> <p>6.7 Problemas no parto</p> <p>6.8 Problemas do puerperio</p> <p>6.9 Coidado prenatal</p>

(*)TEMA 7 CUIDADOS DEL R.N EN LA SALA DE PARTOS.

(*)2.1 Atención de enfermería (aspiración de secreciones, administración de vitamina K, profilaxis oftálmica)
 2.2 Cambios en el aparato cardiorrespiratorio.
 2.3 Test de Apgar
 2.4 Reanimación inmediata del RN. en la sala de partos.
 2.5 Regulación térmica
 2.6 Medidas de resucitación.

Tema 8 PROBLEMAS DE SAÚDE REPRODUTIVA

7.1 Alteracións do ciclo menstrual
 7.2 Enfermidades infecciosas de la vagina e a vulva
 7.3 Prevención do cancro de mama e xinecolóxico
 7.4 Esterilidad e infertilidade

TEMA 9 CARACTERÍSTICAS DA MULLER NAS DIFERENTES ETAPAS DO CICLO VITAL

8.1 Puberdade e menarquia
 8.2 Climaterio e menopausa
 8.3 Programa de Atención á Muller na Comunidade de Galicia
 8.4 A violencia contra as mulleres

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Seminario	8	32	40
Presentación	5	30	35
Lección maxistral	57	91	148
Exame de preguntas obxectivas	2	0	2

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Seminario	Traballo en profundidade sobre un tema. Ampliación e relación dos contidos tratados nas sesións maxistras coa adquisición doutras competencias académico-profesionais
Presentación	Módulo Materno. Lectura de artigos científicos e presentación e debate na aula.
Lección maxistral	Módulo Infantil. Realizarase presentación de traballo grupal proposto pola docente e/ou alumnado. Exposición por parte das profesoras dos contidos teóricos sobre a materia obxecto de estudo.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Seminario	Personalizada co profesor
Presentación	Personalizada co profesor
Probas	Descrición
Exame de preguntas obxectivas	Realización persoal

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Resultados de Formación e Aprendizaxe
Seminario	Asistencia Obligatoria. Preténdese estimular e no alumnado a capacidade de pensamento crítico o razonamento reflexivo e a creatividade . Módulo Maternal: Traballo en profundidade sobre un tema ,ampliación e relación dos contidos tratados nas sesións maxistras coa adquisición de outras competencias teórico-prácticas. Módulo Infantil: Elaboración de parte do contido teórico por parte do alumnado baixo a supervisión do profesorado .	10	

Presentación	Preténdese estimular no alumnado o traballo colectivo , o pensamento crítico e a creatividade. Módulo Maternal: Lectura de artigos científicos e presentación e debate na aula. Módulo Infantil:Elaboración e presentación de traballos grupais sobre temáticas propostas pola docente e o alumnado en relación a materia .	10
Lección maxistral	Asistencia a clase. A asistencia nun 100% do total da docencia na aula é considerada como a óptima . As ausencias puntuáis e xustificadas non serán contabilizadas.	10
Exame de preguntas obxectivas	Realizase exame tipo test e /ou pregunta curta e ou/de desenrolo. As preguntas tipo test constarán de 4 opcións de resposta das cales só unha será correcta. Por cada pregunta mal contestada anularase o valor de 1/3 dunha ben contestada.	70

Outros comentarios sobre a Avaliación

Módulo Materno:A nota do módulo de Enfermaría Maternal representa o 50% da nota global da materia Enfermaría Materno-Infantil. É necesario aprobar as dúas partes de forma independente.

□ A avaliación do módulo Materno consistirá nas seguintes partes:

- 2 seminarios de asistencia obrigatoria. Participación activa: 10%.
- Exposición en clase e debate, por parte do alumnado, de varios temas a proposta da docente: 10%.
- Asistencia e participación activa en clase: 10%.
- Exame final escrito: 70%.
- Para **superar o exame é necesario** obter unha puntuación **mínima de 3,5 puntos** (50% do exame).
- Para **superar a materia é necesario** obter unha puntuación **mínima de 5 puntos** (entre o exame e o resto de actividades citadas, tendo en conta que o exame é obrigatorio aprobalo para avaliar o resto da materia).
- Na segunda convocatoria, o sistema de avaliación será o mesmo.

Módulo Infantil: A nota do módulo de Enfermaría Infantil representa o 50% da nota global da materia Enfermaría Materno-Infantil. É necesario aprobar as dúas partes de forma independente.

A avaliación do módulo Infantil consistirá nas seguintes partes:

- 2 seminarios de asistencia obrigatoria. Participación activa: 10%.
- Exposición en clase e debate, por parte do alumnado, de varios temas a proposta da docente: 10%.
- Asistencia e participación activa en clase: 10%.
- Exame final escrito: 70%.
- Para **superar o exame é necesario** obter unha puntuación **mínima de 3,5 puntos** (50% do exame).
- Para **superar a materia é necesario** obter unha puntuación **mínima de 5 puntos** (entre o exame e o resto de actividades citadas, tendo en conta que o exame é obrigatorio aprobalo para avaliar o resto da materia).
- Na segunda convocatoria, o sistema de avaliación será o mesmo.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Ministerio de Sanidad y Consumo, **Cuidados desde el nacimiento. Recomendaciones basadas en pruebas y buenas prácticas. Ministerio de Sanidad y Política Social, 2010:**http://www.sergas.es/gal/muller/docs/cuidados_desde_el_n,

Ministerio de Sanidad y Consumo, **Campañas relacionadas con la salud del niño. Ministerio de Sanidad y consumo,**

Bibliografía Complementaria

Aguilar Cordero, M.J, **Tratado de Enfermería del niño y del adolescente**, 2ª edición Elsevier Science,

Consellería de Sanidade da Xunta de Galicia, **Guías Técnicas de Procesos del Programa Galego de Atención Integral á Muller,**

Ball, W. Jane & Binder, C. Ruth, **Enfermería Pediátrica. Asistencia Infantil**, 2ª edición. Pearson,

Ministerio de Sanidad y Consumo, **Estrategia de atención al parto normal en el Sistema Nacional de Salud**,

FAME, **Iniciativa del parto normal,**

Gloria Seguranyes Guillot, **Enfermería Maternal**, Masson-Salvat,

Carlos González, **Manual práctico de lactancia materna**, ACPAM,

D.W.Winnicott, **Conozca a su niño**, Paidós,

Ricardo Fandiño y Vanesa Rodríguez, **La lucha sexual de los adolescentes en la hipermodernidad**, U.O.C,

Mary Ann Towle, **Asistencia de enfermería materno-neonatal**, Pearson,

---

Recomendacións

Materias que continúan o temario

Prácticas clínicas IV/V52G140V01405

Prácticas clínicas V/V52G140V01406

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Anatomía humana: Anatomía humana/V52G140V01101

Bioquímica: Bioquímica/V52G140V01103

Enfermaría comunitaria I/V52G140V01104

Fisioloxía: Fisioloxía/V52G140V01105

Enfermaría clínica I/V52G140V01204

Enfermaría clínica II/V52G140V01205

Enfermaría comunitaria II/V52G140V01206

Farmacoloxía e dietética/V52G140V01203

Outros comentarios

Plan de Continxencias

Descrición

=== MEDIDAS EXCEPCIONAIS PLANIFICADAS ===

Ante a incerta e imprevisible evolución da alerta sanitaria provocada pola COVID- 19, a Universidade establece una planificación extraordinaria que se activará no momento en que as administracións e a propia institución o determinen atendendo a criterios de seguridade, saúde e responsabilidade, e garantindo a docencia nun escenario non presencial ou non totalmente presencial. Estas medidas xa planificadas garanten, no momento que sexa preceptivo, o desenvolvemento da docencia dun xeito mais áxil e eficaz ao ser coñecido de antemán (ou cunha ampla antelación) polo alumnado e o profesorado a través da ferramenta normalizada e institucionalizada das guías docentes DOCNET.

=== ADAPTACIÓN DAS METODOLOXÍAS ===

* Metodoloxías docentes que se manteñen.

* Metodoloxías docentes que se modifican

Lección maxistral faranse a través da modalidade virtual nas aula virtual na Uvigo.

Presentacions poderán realizarse a través da aula virtual da Uvigo.

Seminarios poderán realizarse a través da aula virtual da Uvigo.

* Mecanismo non presencial de atención ao alumnado (titorías)

Realizaranse a través a aula virtual da Uvigo

* Modificacións (se proceder) dos contidos a impartir.

Non procede

* Bibliografía adicional para facilitar a auto-aprendizaxe

Sen cambios.

* Outras modificacións

=== ADAPTACIÓN DA AVALIACIÓN ===

* Probas xa realizadas

Probas xa realizadas: [Peso anterior 00%] [Peso Proposto 00%]

...

* Probas pendentes que se manteñen

Proba XX: [Peso anterior 00%] [Peso Proposto 00%]

Proba obxetiva 70%

Traballos sobre a materia 20%
Seminarios 10%

De producirse unha situación na que a posibilidade on line para a realización de seminarios e presentación de traballos o 100% do peso será a proba obxetiva.

* Probas que se modifican
[Proba anterior] => [Proba nova]

* Novas probas

* Información adicional. Non se contabilizará a asistencia.

DATOS IDENTIFICATIVOS**Prácticas clínicas II**

Materia	Prácticas clínicas II			
Código	V52G140V01303			
Titulación	Grao en Enfermería			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	15	OB	3	1c
Lingua de impartición	Castelán			
Departamento	Departamento da E.U. de Enfermería (Meixoeiro)			
Coordinador/a	Alonso Pérez, María del Mar			
Profesorado	Alonso Pérez, María del Mar			
Correo-e	mar.alonso.perez@sergas.es			
Web	http://direcceuemeixoeiro.webs.uvigo.es/index.php/es/			
Descrición xeral	Esta materia profundizara nos coñecementos, habilidades e destrezas necesarias para o manexo das intervencións e actividades relacionadas cos cuidados, que se corresponden, en xeral, coas necesidades básicas do ser humano e as posibles alteracións coa atención que presta a enfermmería en determinadas situacións de saúde/enfermidade: - Atención de enfermmería a doentes sometidos a intervención cirúrxica. - Atención de enfermmería as persoas con trastornos da función respiratoria, xénito/urinaria, endocrino/metabólica, dixestiva, cardiovascular, neurolóxica, con trastornos da función músculo/esquelética e con alteracións da función cognitivo/perceptiva.			

Competencias

Código	
A1	Que os estudantes demostren posuír e comprender coñecementos nunha área de estudo que parte da base da educación secundaria xeral e adoita atoparse a un nivel que, malia se apoiar en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda do seu campo de estudo.
A2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.
A3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.
A4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.
A5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.
B1	Ser capaz, no ámbito da enfermmería, de prestar unha atención sanitaria técnica e profesional adecuada ás necesidades de saúde das persoas que atenden, de acordo co estado de desenvolvemento dos coñecementos científicos de cada momento e con nivelis de calidade e seguridade que se establecen nas normas legais e deontolóxicas aplicables.
B2	Saber planificar e prestar cuidados de enfermmería dirixidos ás persoas, familias ou grupos, orientados aos resultados na saúde, evaluando o seu impacto, a través das guías de práctica clínica e asistencial, que describen os procesos polos cales se diagnostica e trata o cuida un problema de saúde
B3	Saber aplicar os fundamentos e principios técnicos e metodolóxicos da enfermmería
B4	Ser capaz de comprender o comportamento interactivo da persoa en función do xénero, grupo ou comunidade, dentro do seu contexto social e multicultural
B5	Deseñar sistemas de cuidados dirixidos ás persoas, familia ou grupos, avaliando o seu impacto e establecendo as modificacións oportunas
B6	Aplicar as intervencións da enfermmería na evidencia científica e nos medios dispoñibles
B7	Saber comprender, sen prexuízos, ás persoas, considerando os seus aspectos físicos, psicolóxicos e sociais, cómo individuos autónomos e independentes, asegurando o respecto as súas opinións, crenzas e valores, ademais de garantir o dereito á intimidade, a través da confidencialidade e o segredo profesional
B8	Promover e respectar o dereito de participación, información, autonomía e consentimento informado na toma de decisións das persoas atendidas, acorde coa forma na que viven o seu proceso de saúde-enfermidade
B9	Fomentar estilos de vida saudables e o autocoidado, sostendo o mantemento de condutas preventivas e terapéuticas
B10	Protexer a saúde e o benestar das persoas, familias ou grupos atendidos, garantindo a súa seguridade
B11	Saber establecer unha comunicación eficaz cos pacientes, familias, grupos sociais e compañeiros. Fomentar a formación e información para a saúde
B12	Aplicar o código ético e deontolóxico da enfermmería española, comprendendo as implicacións éticas da saúde nun contexto mundial en transformación
B13	Aplicar os principios da financiación sanitaria e sociosanitaria e utilizar adecuadamente os recursos dispoñibles
B14	Establecer mecanismos de avaliación, considerando os aspectos científico-técnicos e de calidade

B15	Ser capaz de traballar coa equipa de profesionais como unidade básica na que se estruturan de forma uni ou multidisciplinar e interdisciplinar os profesionais e demais persoal das organizacións asistenciais
B16	Ser capaz de utilizar os sistemas de información sanitaria
B17	Realizar cuidados de enfermaría baseándose na atención integral de saúde, que supón a cooperación multiprofesional, a integración dos procesos e a continuidade asistencial
B18	Aplicar estratexias para adoitir medidas de confortabilidade e atención dos síntomas, dirixidas ao paciente e familia, na aplicación de cuidados paliativos que contribúan a aliviar a situación dos pacientes en situacións de enfermidade e avanzada e/ou terminal
C4	Utilización dos medicamentos, avaliando os beneficios esperados e os riscos asociados e/ou efectos derivados da súa administración e consumo.
C8	Aplicar as tecnoloxías e sistemas de información e comunicación en os cuidados de saúde
C10	Identificar as respostas psicosociais das persoas ante as diferentes situacións de saúde (en particular, a enfermidade e o sufrimento), seleccionando as accións axeitadas para proporcionar axuda nestas.
C11	Establecer unha relación empática e respectuosa co/a paciente e familia, acorde coa situación da persoa, problema de saúde e etapa de desenvolvemento.
C15	Identificar, integrar e relacionar o concepto de saúde e os cuidados, dende unha perspectiva histórica, para comprender a evolución do cuidado de enfermería
C17	Aplicar o proceso de enfermaría para proporcionar e garantir benestar, calidade e seguridade ás persoas atendidas
C18	Coñecer e aplicar os principios que sustentan os cuidados integrais de enfermaría
C29	Identificar as necesidades de cuidado derivadas dos problemas de saúde
C31	Realizar as técnicas e procedementos de cuidados de enfermaría, establecendo unha relación terapéutica cos pacientes e familiares
C33	Ter unha actitude cooperativa cos diferentes membros do equipo
C42	Identificar as modificacións estruturais, funcionais, psicolóxicas e de formas de vida asociadas ao proceso de envellecer
C44	Seleccionar as intervencións coidadoras dirixidas a tratar ou a previr os problemas de saúde e a súa adaptación á vida diaria mediante recursos de proximidade e apoio á persoa anciá
C50	Individualizar o cuidado considerando a idade, o xénero, as diferenzas culturais, o grupo étnico, as crenzas e valores
D1	Capacidade de análise e síntese
D2	Capacidade de organización e planificación
D3	Capacidade de xestión de la información
D4	Resolución de problemas y toma de decisiones
D5	Traballo en equipo, multidisciplinar y multilingue
D6	Habilidades nas relacións interpersoais
D7	Razoamento crítico
D8	Aprendizaxe autónomo
D9	Adaptación a novas situacións. Iniciativa e espírito emprendedor. Creatividade
D10	Motivación pola calidade
D11	Sensibilidade cara a temas ambientais

Resultados de aprendizaxe

Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe			
Ser capaz de proporcionar cuidados o paciente aplicando o proceso de enfermaría establecendo unha actitude empática co paciente e a familia, garantindo o dereito a confidencialidade, dignidade e privacidade.	A1	B1	C4	D1
	A2	B2	C8	D2
	A3	B3	C11	D3
	A4	B6	C17	D4
	A5	B7	C18	D5
		B8	C29	D6
		B11	C31	D7
		B12	C33	D8
		B13	C50	D9
		B14		D10
		B15		D11
		B16		
		B17		
		B18		

Ser capaz de participar nos cuidados que teñan como finalidade garantir o maior grao de independencia das persoas nas súas necesidades máis básicas, fomentando una óptima relación interpersonal que garantice a dignidade e a confidencialidade.

A1	B2	C4	D1
A2	B4	C8	D2
A3	B5	C10	D3
A4	B6	C11	D4
A5	B7	C15	D5
	B8	C17	D6
	B9	C18	D7
	B10	C29	D8
	B11	C33	D9
		C42	D10
		C44	D11
		C50	

Contidos

Tema	
Rotatorio de prácticas preprofesionales que permitan a aplicación dos conhecimentos teóricos e metodolóxicos na Enfermería na práctica clínica	Unidades médicas, unidades cirúrxicas e/ou unidades médico-cirúrxicas de adultos.
II. Paciente con lesión medular.	1. Atención a pacientes que presentan lesións a nivel medular.
III. Rexistro en historia clínica.	1. Instrucións na forma correcta de rexistrar comentarios de enfermaría en formato dixital.
IV. Búsqueda bibliográfica.	1. Bases de datos. 2. Estratexias de búsqueda.
V. Innovación.	1. Innovación e creatividade. 2. Tecnoloxías e metodoloxías na resolución de problemas. 3. Retos.
VII. Ostomías.	1. Tipos de estomas. 2. Manexo e cuidados dos dispositivos.
VIII. Violencia de xénero.	1. Prevención. 2. Detección. 3. Actuación.
VII. RCP.	1. RCP avanzada. 2. Atención ao paciente politraumatizado.

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Prácticum, Practicas externas e clínicas (Repetida non usar)	300	0	300
Obradoiro	40	10	50
Cartafol/dossier	2	23	25

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Prácticum, Practicas externas e clínicas (Repetida non usar)	Realizaranse nas Unidades Asistenciais Médicas e Cirúrxicas en forma de rotatorio clínico independente. Permiten incorporar os valores profesionais, competencias de comunicación asistencial, razoamento clínico, xestión clínica e xuízo crítico, integrando na práctica profesional os coñecementos, habilidades e actitudes da enfermaría, baseados en principios e valores, asociados ás competencias descritas que conforman o título.
Obradoiro	Obradoiros teórico-prácticos, onde o alumnado terá acceso a contidos específicos, necesarios para o mellor desenrolo das súas prácticas clínicas: <ul style="list-style-type: none"> - Manexo de lesionados medulares. - Rexistro en Historia Clínica. - Ostomías. - Búsqueda bibliográfica. - Innovación. - RCP avanzada, primeiros auxilios e trauma. - Violencia de género.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
--------------	------------

Prácticum, Practicas externas e clínicas(Repetida non usar)	Realizaránse in situ, nas unidades onde o alumnado estea realizando as súas prácticas, mediante visitas semanais por parte da profesora, ou ben mediante correo electrónico.
Obradoiro	Realizarase in situ, aclarando as dúbidas que o alumnado xenere.
Probas	Descrición
Cartafol/dossier	o/a alumno/a que o desexe, poderá revisar, conxuntamente coa profesora, o contido do seu caderno de prácticas.

Avaliación							
	Descrición	Cualificación	Resultados de Formación e Aprendizaxe				
Prácticum, Practicas externas e clínicas(Repetida non usar)	A avaliación realizarase mediante a cumplimentación dun informe (aportado por a profesora da materia), a cubrir por o/a supervisor/a da Unidade, con asesoramento das/os enfermeiras/os que participaron, ó finalizar a rotación.	50	A2 A3 A4	B1 B2 B3 B4 B5 B6 B7 B8 B9 B10 B11 B12 B15 B16 B17	C4 C8 C10 C11 C17 C18 C29 C31 C33 C42 C44 C50	D1 D2 D3 D4 D5 D6 D7 D9 D10 D11	
Obradoiro	Asistencia aos obradoiros teórico-prácticos. Esta asistencia é obrigatoria. A falta de asistencia (sempre xustificada) a ditos obradoiros reducirá de forma proporcional a puntuación. Para obter a puntuación máxima neste apartado, é necesario ter acudido á totalidade destes obradoiros, en horario completo, e descontarase 0.2 (dun total de 3) puntos por cada hora de ausencia aos mesmos.	30	A2 A3 A4	B2 B3 B5 B6 B11 B16 B17	C4 C8 C29 C33	D1 D2 D3 D4 D5 D6 D7 D8 D9 D10	
Cartafol/dossier	Evalúase a presentación do caderno que entregarán ao finalizar as dúas rotacións. Este caderno constará de un diario reflexivo sobor as prácticas realizadas.	20	A2 A3 A4	B7 B16	C15	D1 D2 D3 D7 D9 D10	

Outros comentarios sobre a Avaliación

Para superar as prácticas, é necesario ter realizado a totalidade das horas requeridas. As ausencias, sempre xustificadas, deben ser recuperadas, bien en horario de tarde, en sábados o en días lectivos posteriores á finalización do periodo de prácticas, sempre dentro do periodo lectivo, e nunca imprecando doblaxe de turno (realizar prácticas en horario de mañá e tarde nun mesmo día). Esta recuperación deberá facerse sempre previo acordo coa profesora tutora e o/a supervisor/a da unidade na que estea realizando as prácticas. No caso de non acadar as competencias requeridas durante as prácticas, éstas poderán prolongarse o tempo que sexa necesario ata acadalas, sempre dentro do periodo lectivo da asignatura.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Galarreta Alperete, S; Martín García, C., **ENFERPEDIA. TÉCNICAS Y PROCEDIMIENTOS DE ENFERMERÍA**, 1ª, Editorial Médica, 2019

Lewis, Hagler, Bucher, Heitkemper, Hardin, Kwong and Roterts., **GUÍA PRÁCTICA DE ENFERMERÍA MÉDICO-QUIRÚRGICA: EVALUACIÓN Y ABORDAJE DE PROBLEMAS CLÍNICOS**, 10ª, Elsevier, 2018

Griffin Perry, A, and Potter, P, **Guía Mosby de Habilidades y Procedimientos en enfermería**, 8ª, Elsevier, 2016

SERGAS, **FEMORA: Procedementos e protocolos de enfermería**, <https://femora.sergas.es/>,

SERGAS, **Guías úlceras fora**, <https://ulcerasfora.sergas.gal/>,

GNEAUPP. Grupo nacional para el estudio y asesoramiento en Úlceras por Presión y Heridas Crónicas, <https://gneaupp.info/>,

Bibliografía Complementaria

NANDA INTERNACIONAL, **DIAGNÓSTICOS ENFERMEROS. DEFINICIONES Y CLASIFICACIÓN 2015-2017**, Elsevier, 2015

Actualización en enfermería, **Listado de diagnósticos NANDA**,
<https://enfermeriaactual.com/listado-de-diagnosticos-nanda/>,
Actualización en enfermería, **Dominios y clases**, <https://enfermeriaactual.com/dominios-y-clases/>,
Mundo enfermero, **NANDA - Gordon. DIAGNÓSTICOS NANDA SEGÚN DOMINIOS Y CLASES EN LA TAXONOMÍA II**,
https://mundoenfermero.com/nandanocnic/gnanda_dominioclase.php,
Mundo enfermero, **NANDA - Virginia Henderson**, https://mundoenfermero.com/nandanocnic/hnanda_dominio.php,
Mundo enfermero, **NOC Objetivos**, <https://mundoenfermero.com/nandanocnic/noc.php>,
Mundo enfermero, **NIC Intervenciones**, <https://mundoenfermero.com/nandanocnic/nic.php>,
Bibliosaude,

Recomendacións

Materias que continúan o temario

Enfermería clínica III/V52G140V01301
Prácticas clínicas III/V52G140V01306
Metodoloxía da investigación/V52G140V01401

Materias que se recomenda cursar simultaneamente

Enfermería clínica III/V52G140V01301

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Anatomía humana: Anatomía humana/V52G140V01101
Bioquímica: Bioquímica/V52G140V01103
Fisioloxía: Fisioloxía/V52G140V01105
Fundamentos de enfermería/V52G140V01107
Enfermería clínica I/V52G140V01204
Ética e lexislación/V52G140V01202
Farmacoloxía e dietética/V52G140V01203
Introdución á enfermería clínica/V52G140V01201
Prácticas clínicas I/V52G140V01208

Plan de Continxencias

Descrición

=== MEDIDAS EXCEPCIONAIS PLANIFICADAS ===

Ante a incerta e imprevisible evolución da alerta sanitaria provocada pola COVID- 19, a Universidade establece una planificación extraordinaria que se activará no momento en que as administracións e a propia institución o determinen atendendo a criterios de seguridade, saúde e responsabilidade, e garantindo a docencia nun escenario non presencial ou non totalmente presencial. Estas medidas xa planificadas garanten, no momento que sexa preceptivo, o desenvolvemento da docencia dun xeito mais áxil e eficaz ao ser coñecido de antemán (ou cunha ampla antelación) polo alumnado e o profesorado a través da ferramenta normalizada e institucionalizada das guías docentes DOCNET.

ADAPTACIÓN DAS METODOLOXÍAS ===

* Metodoloxías docentes que se manteñen
Presencial.

* Metodoloxías docentes que se modifican

A metodoloxía presencial na práctica clínica poderá ser modificada segundo evolucione a crise sanitaria orixinada polo coronavirus SAR-CoV-2(COVID-19) seguindo a normativa autonómica ou nacional que lle sexa de aplicación.

* Mecanismo non presencial de atención ao alumnado (titorías)

Realizaranse a través das aulas do campus virtual da Uvigo.

DATOS IDENTIFICATIVOS**Enfermería xeriátrica e coidados paliativos**

Materia	Enfermería xeriátrica e coidados paliativos			
Código	V52G140V01304			
Titulación	Grao en Enfermería			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	6	OB	3	2c
Lingua de impartición	Castelán			
Departamento	Departamento da E.U. de Enfermería (Meixoeiro)			
Coordinador/a	Gómez Cantorna, Cristina			
Profesorado	Gómez Cantorna, Cristina			
Correo-e	cristina.gomez.cantorna@uvigo.es			
Web	http://www.uvigo.es			
Descrición xeral	Descrición xeral: o principal atractivo desta materia reside no interese que os coñecementos xenéricos sobre xeriatría, xerontoloxía e coidados paliativos desenvolvidos nesta área teñen para a vida profesional do futuro graduado.			

Competencias

Código	
A1	Que os estudantes demostren posuír e comprender coñecementos nunha área de estudo que parte da base da educación secundaria xeral e adoita atoparse a un nivel que, malia se apoiar en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda do seu campo de estudo.
A2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.
A3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.
A4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.
A5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.
B1	Ser capaz, no ámbito da enfermmería, de prestar unha atención sanitaria técnica e profesional adecuada ás necesidades de saúde das persoas que atenden, de acordo co estado de desenvolvemento dos coñecementos científicos de cada momento e con nivelis de calidade e seguridade que se establecen nas normas legais e deontolóxicas aplicables.
B2	Saber planificar e prestar coidados de enfermmería dirixidos ás persoas, familias ou grupos, orientados aos resultados na saúde, evaluando o seu impacto, a través das guías de práctica clínica e asistencial, que describen os procesos polos cales se diagnostica e trata o cuida un problema de saúde
B3	Saber aplicar os fundamentos e principios técnicos e metodolóxicos da enfermmería
B5	Deseñar sistemas de coidados dirixidos ás persoas, familia ou grupos, avaliando o seu impacto e establecendo as modificacións oportunas
B6	Aplicar as intervencións da enfermmería na evidencia científica e nos medios dispoñibles
B7	Saber comprender, sen prexuízos, ás persoas, considerando os seus aspectos físicos, psicolóxicos e sociais, cómo individuos autónomos e independentes, asegurando o respecto as suas opinións, crenzas e valores, ademais de garantir o dereito á intimidade, a través da confidencialidade e o segredo profesional
B9	Fomentar estilos de vida saudables e o autocoidado, sostendo o mantemento de condutas preventivas e terapéuticas
B11	Saber establecer unha comunicación eficaz cos pacientes, familias, grupos sociais e compañeiros. Fomentar a formación e información para a saúde
B14	Establecer mecanismos de avaliación, considerando os aspectos científico-técnicos e de calidade
B15	Ser capaz de traballar coa equipa de profesionais como unidade básica na que se estruturan de forma uni ou multidisciplinar e interdisciplinar os profesionais e demais persoal das organizacións asistenciais
B18	Aplicar estratexias para adoitar medidas de confortabilidade e atención dos síntomas, dirixidas ao paciente e familia, na aplicación de coidados paliativos que contribúan a aliviar a situación dos pacientes en situacións de enfermidade e avanzada e/ou terminal
C8	Aplicar as tecnoloxías e sistemas de información e comunicación en os coidados de saúde
C41	Comprender os cambios asociados ao proceso de envellecer e a súa repercusión na saúde
C42	Identificar as modificacións estruturais, funcionais, psicolóxicas e de formas de vida asociadas ao proceso de envellecer
C43	Coñecer os problemas de saúde máis frecuentes nas persoas maiores
C52	Coñecer os coidados paliativos e control da dor para prestar coidados que alivien a situación dos pacientes en situación de enfermidade avanzada e/ou terminal

D1	Capacidade de análise e síntese
D2	Capacidade de organización e planificación
D3	Capacidade de xestión de la información
D4	Resolución de problemas y toma de decisións
D5	Traballo en equipo, multidisciplinar y multilingüe
D6	Habilidades nas relacións interpersoais
D7	Razoamento crítico
D8	Aprendizaxe autónomo
D9	Adaptación a novas situacións. Iniciativa e espírito emprendedor. Creatividade
D10	Motivación pola calidade
D11	Sensibilidade cara a temas ambientais

Resultados de aprendizaxe

Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe			
Saber aplicar os aspectos xerais do proceso do envellecemento no seu contexto sociosanitario	A1	B1	C8	D1
	A2	B2	C41	D2
	A3	B3	C42	D3
	A4	B5		D4
	A5	B6		D5
		B7		D6
		B9		D7
		B11		D8
		B14		D9
		B15		D10
	B18		D11	
Realizar coidados tendo en conta as modificacións normofuncionais, e psicosociais do envellecemento	A1	B1	C41	D1
	A2	B2	C42	D2
	A3	B3	C43	D3
	A4	B5	C52	D4
	A5	B6		D5
		B7		D6
		B9		D7
		B11		D8
		B14		D9
		B15		D10
	B18		D11	

Contidos

Tema	
Tema 1: Envellecemento	<ol style="list-style-type: none"> 1. Introducción ao envellecemento. 2. Saúde e enfermidades 3. Aspectos demográficos e definicións.
Tema 2: Enfermaría xerontolóxica	<ol style="list-style-type: none"> 1. Definicións 2. Enfermaría xerontolóxica 3. Destinatarios da atención xerontolóxica 4. Características do papel da enfermeira xerontolóxica
Tema 3: O contexto socio-sanitario da poboación anciá	<ol style="list-style-type: none"> 1. Plan Xerontolóxico Nacional 2. Plan de acción para persoas maiores 2003-2007 3. Plan marco para a asistencia social e sanitaria en Galicia 2013 4. ESGAEN 2016-2020.
Tema 4: Niveis asistenciais	<ol style="list-style-type: none"> 1. Atención primaria 2. Coidados especializados <ol style="list-style-type: none"> 2.1. Unidade geriátrica aguda 2.2. Unidade de media estada 2.3. Hospital do día 2.4. Asistencia xeriátrica na casa 2.5. Unidade de atención e coordinación comunitaria 3. Servizos sociais
Tema 5: Teorías do envellecemento	Tema 5: Teorías do envellecemento
Tema 6: Modificacións morfolóxicas-funcionais e psicolóxicas do envellecemento	<ol style="list-style-type: none"> 1. Modificacións morfofuncionais 2. Modificacións psíquicas 3. Modificacións sociais 4. Sexualidade na vellez

Tema 7: A persoa anciá enferma. Valoración integral	1. Valoración física 2. Valoración funcional 3. Valoración mental 4. Valoración social
Tema 8: O Maior fráxil	1. Cuestionarios e escalas para a detección de anciáns fráxiles 2. Asistencia técnica 3. Maltrato de anciáns 4. A dor no maior
Tema 9: Principais síndrome xeriátricas	1. Arteriosclerose 2. Accidente vascular cerebral (ICTUS) 3. A artrose 4. Osteoporose 5. Obesidade 6. Gota 7. Diabetes 8. Anemia 9. Dispepsia 10. Cáncer de colon 11. Estreñimento 12. Diarrea 13. Deshidratación 14. Hipertensión arterial 15. Depresión 16. Demencias 17. Úlceras por presión
Tema 10: Coidados paliativos	Tema 10.1: Introducción, conceptos básicos e organización dos coidados paliativos Tema 10.2: Base para coidados paliativos no maior número Tema 10.3: Comunicación en coidados paliativos Tema 10.4: Apoio psicosocial e fases de adaptación da enfermidade terminal Tema 10.5: Asistencia á familia fronte á morte esperada. O duelo Tema 10.6: Principios do tratamento de síntomas comúns no paciente terminal Tema 10.7: Coidados de enfermaría Tema 10.8: Urxencias en coidados paliativos Tema 10.9: Dor no paciente terminal Tema 10.10: Coidados paliativos pediátricos (CPP)

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Seminario	8	8	16
Lección maxistral	44	90	134

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Seminario	Seminario: Actividades enfocadas ao traballo sobre un tema específico, que permiten afondar ou complementar os contidos da materia. Pódense empregar como complemento das clases teóricas.
Lección maxistral	Lección maxistral: Exposición por parte do profesor dos contidos sobre a materia obxecto de estudo, bases teóricas e/ou directrices dun traballo, exercicio ou proxecto a desenvolver polo estudante.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Lección maxistral	Na clase, nas tutorías ou a través do correo
Seminario	Na clase, nas tutorías ou a través do correo

Avaliación

Descrición	Cualificación	Resultados de Formación e Aprendizaxe

Seminario	<p>Seminarios: valor máximo de 2 puntos, valor na nota final do 20%.</p> <p>No desenvolvemento dos seminarios, o docente propoñerá catro traballos relacionados co tema da materia. Cada traballo ten unha nota de 0,25 puntos, total é de 2 puntos de Seminarios e avaliación continua. Estes traballos faranse individualmente e entregaranse nas datas que o docente solicite para cada un.</p> <p>Valorarase:</p> <ul style="list-style-type: none"> -A estrutura, a calidade do contido, a capacidade para relacionar o observado nos seminarios, cos contidos teóricos da materia e a presentación de cada un dos traballos propostos polo profesor (portada ...). -Penalización con -0.2 se o contido do traballo non ten sentido. -Copiar todo ou parte do contido dos traballos, sexa de Internet ou de compañeiros, significará a perda da nota xerada polos seminarios. <p>A asistencia aos seminarios é obrigatoria. Será penalizado con -0,2 por cada falta de asistencia aos seminarios. Valorarase o cumprimento dos horarios, a asistencia, a participación activa, o coñecemento, a actitude e as aptitudes do alumnado.</p>	20
Lección maxistral	<p>A avaliación levarase a cabo de xeito continuo e global a través dos seguintes criterios e ferramentas:</p> <p>Exame teórico: valor máximo de 8 puntos, 80% da nota final.</p> <p>Consta de dúas partes:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Preguntas tipo Test: a proba consiste nunha proba de 34 preguntas de resposta única (A, B, C ou D). Tres preguntas incorrectas cancelan unha correcta (cada pregunta incorrecta -0.33). As respostas en branco non marcan. Marcarase cunha "X" cun bolígrafo azul a resposta que considera correcta no modelo, o resto de anotacións non serán valoradas. Valor de 3 puntos. 2. Preguntas curtas: o exame consiste nunha serie de preguntas curtas. Lerá o que se solicita en cada caso e manterase no espazo. Será corrixido o que estea no burato estimado para cada pregunta, o resto das anotacións non serán avaliadas. Valor de 5 puntos. <p>Para superar a materia é necesario ter pasado a metade da nota de TEST (1,5 puntos) e a metade da nota de preguntas curtas (2,5 puntos), un 4 sobre 8 no exame teórico total.</p> <p>Para aprobar a materia é necesario superar o exame teórico para poder sumar a nota correspondente a seminarios. Á puntuación obtida no exame teórico engadirase á puntuación correspondente a Seminarios, sendo necesario para superar a materia obtendo un 5 sobre 10 (Exame + Seminarios).</p>	80

Outros comentarios sobre a Avaliación

CONSIDERACIÓNS XERAIS DE AVALIACIÓN

1. A asistencia a Seminarios é OBRIGATORIA, en caso de falta por forza maior, será debidamente xustificada. A falta de asistencia aos seminarios afectará á perda da nota que xeran os mesmos.
2. Para superar a materia será necesario aprobar o exame teórico para poder engadir a nota correspondente aos seminarios.
3. Valorarase a actitude, as achegas de interese, a participación, o traballo en equipo, o comportamento e respecto cara ao profesor e aos demais compañeiros, así como o cumprimento dos horarios.
4. Cando o alumno non participe na proba final, consideraranse non presentados.
5. Na segunda proba de oportunidade (exames de xullo) manterase a nota obtida nos seminarios.
6. Xustificación das ausencias: Para que unha falla se considere xustificada, deberase presentar un documento ao profesor responsable da materia (nun prazo máximo de unha semana desde o día da ausencia), acreditando debidamente a causa da falla. Cando a ausencia se deba a unha actividade programada (por exemplo, unha cita médica) o alumno deberá comunicalo previamente ao profesor responsable para tratar de recuperar a falla a través dunha sesión alternativa (por exemplo, con outro grupo de seminarios).
7. A información relativa á data, hora e lugar do exame pódese atopar no seguinte enderezo web:

<http://direcceuemeixoeiro.webs.uvigo.es/index.php/es/component/k2/item/116-indice-docencia>.

A avaliación de Xullo estará baseada nos seguintes porcentaxes: examen 80%. Seminarios: 20%.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

GandoyCrego, M.; Mayán Santos, J.M., **Intervención Gerontológica**, Segs, 2002

- Gómez-Cantorna, C. y Fernández-Vázquez, A., **Pacientes de la tercera edad y su sexualidad.**, Lulú Press, Inc., 2015
- Kristen L., **Enfermería geriátrica. Competencias asistenciales.**, McGraw Hill., 2008
- Gómez M., **Medicina Paliativa en la cultura latina**, Arán., 1999
- Mayán Santos, J.M.; Casal Moldes, A.; Cuervo Martínez, P., **Actividad física y ocio para personas mayores**, Segal, 2002
- Mayán, J. M., **Gerontología Clínica**, Segal, 2003
- Sociedad española de Cuidados Paliativos,
- Tabloski P.A., **Enfermería gerontológica**, Pearson, 2010
- Bibliografía Complementaria**
- Antelo Docampo, M.; Antelo Martelo, M.; Fernández Prieto, M.; Gandoy Crego, M.; García Iglesias, E., **Longevidad y salud**, Segal, 2002
- Astudillo W, Orbegozo A, Latiegi A, Urdaneta E., **Cuidados Paliativos en Enfermería**, Sociedad Vasca de Cuidados Paliativos, 2003
- Centeno C, Gómez M, Nabal M, Pascual A., **Manual de Medicina Paliativa.**, Ediciones Universidad de Navarra, S.A. EUNSA, 2009
- Gil, A. et al., **Tratado de nutrición**, Editorial Médica Panamericana, 2010
- Gómez Cantorna, Cristina, **Determinantes del estrés laboral asistencial del personal de enfermería, con enfermos gerontológicos terminales. Tesis Doctoral. Facultad de Enfermería. Departamento de Enfermería, Universidad de Sant**, 2013
- Thompson, J., **Nutrición.**, Pearson, 2008

Recomendacións

Materias que se recomenda cursar simultaneamente

Enfermería en saúde mental/V52G140V01305

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Anatomía humana: Anatomía humana/V52G140V01101

Enfermería comunitaria I/V52G140V01104

Fundamentos de enfermería/V52G140V01107

Enfermería clínica I/V52G140V01204

Enfermería clínica III/V52G140V01301

Metodoloxía da investigación/V52G140V01401

Plan de Continxencias

Descrición

=== MEDIDAS EXCEPCIONAIS PLANIFICADAS ===

Ante a incerta e imprevisible evolución da alerta sanitaria provocada pola COVID- 19, a Universidade establece una planificación extraordinaria que se activará no momento en que as administracións e a propia institución o determinen atendendo a criterios de seguridade, saúde e responsabilidade, e garantindo a docencia nun escenario non presencial ou non totalmente presencial. Estas medidas xa planificadas garanten, no momento que sexa preceptivo, o desenvolvemento da docencia dun xeito máis áxil e eficaz ao ser coñecido de antemán (ou cunha ampla antelación) polo alumnado e o profesorado a través da ferramenta normalizada e institucionalizada das guías docentes DOCNET.

=== ADAPTACIÓN DAS METODOLOXÍAS ===

* Metodoloxías docentes que se manteñen

-Lección maxistral: as clases expositivas sobre contidos teóricos básicos. Directrices para realizar o traballo que farán os estudantes de forma colectiva.

* Metodoloxías docentes que se modifican

-Lección maxistral: se fose necesario a exposición dos contidos da materia de Fundamentos de Enfermería levarase a cabo pola docente da materia, a través da plataforma FATIC da Universidade de Vigo, durante tódolos días e no horario habitual da asignatura.

-Seminarios: realizarase a través da plataforma FAITIC da Universidade de Vigo, durante os días e no horario habitual dos seminarios da signatura. As actividades estarán enfocadas a ampliar os coñecementos adquiridos nas horas teóricas, con contidos máis prácticos.

* Mecanismo non presencial de atención ao alumnado (titorías)

A atención personalizada do alumnado e as titorías realizaranse a través do email que se facilita ao alumnado o comezo do curso.

cristina.gomez.cantorna@uvigo.es

* Modificacións (se proceder) dos contidos a impartir

Non se modificarán os contidos.

* Bibliografía adicional para facilitar a auto-aprendizaxe

Bibliografía recomendada no apartado Fontes de Información.

* Outras modificacións

=== ADAPTACIÓN DA AVALIACIÓN ===

* Probas xa realizadas

Proba XX: [Peso anterior 00%] [Peso Proposto 00%]

...

* Probas pendentes que se manteñen

Proba XX: [Peso anterior 00%] [Peso Proposto 00%]

...

Manterase a realización dos traballos de seminarios (4 traballos). Faráanse de forma individual. Entregaránse nas datas propostas pola docente. Non se admitirán traballos fora do prazo establecido pola docente. Valor actual dun 70% da nota. Evaluaráse: a estrutura, a calidade do contido, capacidade para relacionar o observado en seminarios co contido teórico da materia, a presentación de cada un dos traballos propostos pola docente (portada, índice); penalización se o contido do traballo non ten sentido; copiar total ou parcialmente o contido do traballo, sexa da internet como de compañeiros, supondrá a perda da nota que xeran os menos.

PESO ANTERIOR: 20%

PESO PROPOSTO: 70%

* Probas que se modifican

[Proba anterior] => [Proba nova]

PROBA ANTERIOR:

Exáme teórico: tiña un valor dun 80% dónde as preguntas tipo test valían 3 puntos e as preguntas cortas valían 5 puntos.

PROBA NOVA:

Traballo de revisión do temario e creación de preguntas (explicado no seguinte apartado de "Novas probas"). Valor: 30% da nota.

* Novas probas

Traballo de revisión do temario e creación de preguntas. O alumnado deberá entregar a docente, na data indicada, un traballo de revisión do temario e creación de preguntas relacionadas coa materia. O valor desta proba será dun 30% da nota final do alumno/a.

Evaluaráse: a calidade do traballo; penalizaráse si o contido do traballo non ten sentido; e copiar total ou parcialmente o contido do traballo, supondrá a perda da nota.

* Información adicional

Traballos de Seminarios 70%

Traballo revisión do temario e creación de preguntas 30%

O alumnado deberá obter un 5 sobre 10, para poder superar a materia.

DATOS IDENTIFICATIVOS**Enfermería en saúde mental**

Materia	Enfermería en saúde mental			
Código	V52G140V01305			
Titulación	Grao en Enfermería			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	6	OB	3	2c
Lingua de impartición	Castelán			
Departamento	Departamento da E.U. de Enfermería (Meixoeiro)			
Coordinador/a	Carrera Alfonso, Nuria			
Profesorado	Carrera Alfonso, Nuria			
Correo-e	nuria.carrera.alfonso@sergas.es			
Web	http://direccueumeixoeiro.webs.uvigo.es/index.php/es/			
Descrición xeral	<p>O traballo da enfermaría é un dos eixos principais para axudar a conseguir o benestar do individuo, familia e comunidade.</p> <p>A materia de Enfermería en Saúde Mental proporciona coñecementos, mellora actitudes e proporciona habilidades para dar coidados en todos os niveis asistenciais: prevención da saúde mental, protección, procesos *rehabilitadores e loita contra a *estigmatización da sociedade ante as persoas con trastornos mentais e familia.</p> <p>O perfil competencial determina que o profesional de enfermaría estará capacitado para identificar alteracións de saúde mental, problemas emocionais / afectivos do comportamento humano e dar resposta con coidados idóneos utilizando a relación terapéutica de axuda como instrumento básico.</p>			

Competencias

Código	
A1	Que os estudantes demostren posuír e comprender coñecementos nunha área de estudo que parte da base da educación secundaria xeral e adoita atoparse a un nivel que, malia se apoiar en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda do seu campo de estudo.
A2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.
A3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.
A4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.
A5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.
B1	Ser capaz, no ámbito da enfermaría, de prestar unha atención sanitaria técnica e profesional adecuada ás necesidades de saúde das persoas que atenden, de acordo co estado de desenvolvemento dos coñecementos científicos de cada momento e con nivelis de calidade e seguridade que se establecen nas normas legais e deontolóxicas aplicables.
B2	Saber planificar e prestar coidados de enfermaría dirixidos ás persoas, familias ou grupos, orientados aos resultados na saúde, evaluando o seu impacto, a través das guías de práctica clínica e asistencial, que describen os procesos polos cales se diagnostica e trata o cuida un problema de saúde
B3	Saber aplicar os fundamentos e principios técnicos e metodolóxicos da enfermaría
B4	Ser capaz de comprender o comportamento interactivo da persoa en función do xénero, grupo ou comunidade, dentro do seu contexto social e multicultural
B5	Deseñar sistemas de coidados dirixidos ás persoas, familia ou grupos, avaliando o seu impacto e establecendo as modificacións oportunas
B6	Aplicar as intervencións da enfermaría na evidencia científica e nos medios dispoñibles
B7	Saber comprender, sen prexuízos, ás persoas, considerando os seus aspectos físicos, psicolóxicos e sociais, cómo individuos autónomos e independentes, asegurando o respecto as súas opinións, crenzas e valores, ademais de garantir o dereito á intimidade, a través da confidencialidade e o segredo profesional
B8	Promover e respectar o dereito de participación, información, autonomía e consentimento informado na toma de decisións das persoas atendidas, acorde coa forma na que viven o seu proceso de saúde-enfermidade
B9	Fomentar estilos de vida saudables e o autocoidado, sostendo o mantemento de condutas preventivas e terapéuticas
B10	Protexer a saúde e o benestar das persoas, familias ou grupos atendidos, garantindo a súa seguridade
B11	Saber establecer unha comunicación eficaz cos pacientes, familias, grupos sociais e compañeiros. Fomentar a formación e información para a saúde
B12	Aplicar o código ético e deontolóxico da enfermaría española, comprendendo as implicacións éticas da saúde nun contexto mundial en transformación
B13	Aplicar os principios da financiación sanitaria e sociosanitaria e utilizar adecuadamente os recursos dispoñibles
B14	Establecer mecanismos de avaliación, considerando os aspectos científico-técnicos e de calidade

B15	Ser capaz de traballar coa equipa de profesionais como unidade básica na que se estruturan de forma uni ou multidisciplinar e interdisciplinar os profesionais e demais persoal das organizacións asistenciais
B16	Ser capaz de utilizar os sistemas de información sanitaria
B17	Realizar coidados de enfermaría baseándose na atención integral de saúde, que supón a cooperación multiprofesional, a integración dos procesos e a continuidade asistencial
C10	Identificar as respostas psicosociais das persoas ante as diferentes situacións de saúde (en particular, a enfermidade e o sufrimento), seleccionando as accións axeitadas para proporcionar axuda nestas.
C12	Utilizar estratexias e habilidades que permitan unha comunicación efectiva con pacientes, familias e grupos sociais, así como a expresión das súas preocupacións e intereses.
C14	Coñecer e identificar os problemas psicolóxicos e físicos derivados da violencia de xénero para capacitar o estudiantado na prevención, a detección precoz, a asistencia, e a rehabilitación das vítimas desta violencia
C22	Promover a participación das persoas, familia e grupos no seu proceso de saúde-enfermidade
C23	Identificar os factores relacionados coa saúde e os problemas do ámbito, para atender ás persoas en situacións de saúde e enfermidade como integrantes dunha comunidade
C24	Identificar e analizar a influencia de factores internos e externos no nivel de saúde de individuos e grupos
C25	Aplicar os métodos e procedementos necesarios no seu ámbito para identificar os problemas de saúde máis relevantes nunha comunidade
C26	Analizar os datos estatísticos referidos a estudos poboacionais, identificando as posibles causas de problemas de saúde
C31	Realizar as técnicas e procedementos de coidados de enfermaría, establecendo unha relación terapéutica cos pacientes e familiares
C32	Seleccionar as intervencións encamiñadas a tratar ou previr os problemas derivados das desviacións de saúde
C51	Coñecer os problemas de saúde mental máis relevantes nas diferentes etapas do ciclo vital, proporcionando coidados integrais e eficaces, no ámbito da enfermaría
D1	Capacidade de análise e síntese
D2	Capacidade de organización e planificación
D3	Capacidade de xestión de la información
D4	Resolución de problemas y toma de decisiones
D5	Traballo en equipo, multidisciplinar y multilingue
D6	Habilidades nas relacións interpersoais
D7	Razoamento crítico
D8	Aprendizaxe autónomo
D9	Adaptación a novas situacións. Iniciativa e espírito emprendedor. Creatividade
D10	Motivación pola calidade
D11	Sensibilidade cara a temas ambientais

Resultados de aprendizaxe

Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe			
Saber a *clasificación e *clínica dos trastornos mentais e os coidados de enfermaría asociados aos mesmos	A1	B1	C10	D1
	A2	B2	C12	D2
	A3	B3	C14	D3
	A4	B4	C22	D4
	A5	B5	C23	D5
		B6	C24	D6
		B7	C25	D7
		B8	C26	D8
		B9	C31	D9
		B10	C32	D10
		B11	C51	D11
		B12		
		B13		
		B14		
		B15		
		B16		
	B17			

Contidos

Tema

INTRODUCCIÓN Á SAÚDE MENTAL

Tema 1. Evolución histórica dos cuidados de enfermaría en saúde mental e psiquiatría.
 Tema 2. Concepto saúde mental. Educación para a saúde e programas de prevención
 Tema 3. Modelo comunitario. Recursos comunitarios
 Tema 4. Marco conceptual: teorías e modelos de enfermaría en saúde mental
 Tema 5. Proceso de atención de enfermaría en saúde mental
 Tema 6. Ética e normativa legal

COMUNICACIÓN E RELACIÓN TERAPÉUTICA

Tema 7. Comunicación e relación intra e interpersoal

PSICOPATOLOXÍA

Tema 8. Historia clínica. Entrevista psiquiátrica
 Tema 9. Psicopatoloxía básica
 Tema 10. Clasificación en Psiquiatría: Trastornos mentais

TERAPIAS INTERACTIVAS

Tema 11. Tratamentos biolóxicos en psiquiatría: psicofármacos, TEC.
 Tema 12. Tratamentos psicolóxicos: psicoterapias

COIDADOS DE ENFERMARÍA NOS DISTINTOS TRASTORNOS MENTAIS

Tema 13. Coidados de enfermaría nos trastornos de ansiedade
 Tema 14. Coidados de enfermaría en respostas emocionais e trastornos do estado de ánimo
 Tema 15. Coidados de enfermaría en esquizofrenia e trastornos psicóticos
 Tema 16. Coidados de enfermaría nos trastornos da personalidade
 Tema 17. Coidados de enfermaría en alcoholismo e dependencias a sustancias
 Tema 18. Coidados de enfermaría en trastornos mentais orgánicos.
 Tema 19. Coidados de enfermaría nos trastornos da conduta alimentaria
 Tema 20. Coidados de enfermaría en urxencias psiquiátricas
 Tema 21. Adherencia terapéutica en saúde mental e psiquiatría

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Lección maxistral	42	76	118
Seminario	8	24	32

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Lección maxistral	Exposición por parte do profesorado dos contidos sobre a materia obxecto de estudo, bases teóricas e/ou directrices dun traballo ou exercicio a desenvolver polo estudante. Metodoloxía docente que se complementará con resolución de problemas, estudos de caso e debate; onde o alumnado poida integrar de forma activa os contidos teóricos, de xeito autónomo.
Seminario	Actividades enfocadas ao traballo sobre un tema específico, que permiten profundar ou complementar os contidos da materia. Pódense empregar como complemento das clases teóricas. Metodoloxía que se poderá complementar con resolución de problemas, estudos de caso e debate, así como presentación por parte do alumnado dun tema; onde o alumnado poida integrar de forma activa os contidos teóricos, de xeito autónomo ou en grupo.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Seminario	Mediante tutorías personalizadas e/ou email e/ou faitic
Lección maxistral	Mediante tutorías personalizadas e/ou email e/ou faitic

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Resultados de Formación e Aprendizaxe
Lección maxistral	- Proba de respostas curtas, de desenvolvemento e /ou preguntas obxectivas en relación aos contidos do programa (70%) - Valorarase durante as clases presenciais a participación, actitude e asistencia (10%)	80	C12 C51
Seminario	- Avaliarase a calidade dos traballos, participación e asistencia	20	C10 C12 C24 C32 C51

Outros comentarios sobre a Avaliación

-A avaliación dos contidos teóricos das clases realizarase mediante unha proba con preguntas de resposta curta, de desenvolvemento e/ou obxectivas.

-É condición necesaria para aprobar a materia conseguir un aprobado no exame de contidos teóricos.

-A asistencia aos seminarios é obrigatoria para poder aprobar a materia.

-A información relativa á data do exame, hora e lugar está dispoñible na seguinte dirección web:

http://direcceuemeioeiro.webs.uvigo.es/*index.*php/é/*component/*k2/*item/116-*indice-docencia.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Stuart GW, Laraia MT, **Enfermería Psiquiátrica: Principios y Práctica**, 8ª Ed. Elsevier,

Vallejo Ruiloba J., **Introducción a la psiquiatría y Psicopatología**, Elsevier Masson 8ª Ed.,

Videbeck SL., **Enfermería Psiquiátrica**, Editorial Lippincott Williams & Wilkins 5ª Ed.,

Bibliosaude, **NNNConsult**, Editorial Elsevier,

Bibliografía Complementaria

Fornés Vives J., **Enfermería de Salud Mental y Psiquiatría. Valoración y cuidados**, Editorial Médica Panamericana,

Bobes J, Bousoño M, y col., **Enfermería Psiquiátrica**, Editorial Doyma,

Butcher, Bulechek GM y col., **Clasificación de Intervenciones de Enfermería**, Editorial Elsevier España 7ª Ed.,

Moorhead S, Swanson E, **Clasificación de resultados de Enfermería**, Editorial Elsevier España 6ª Ed,

NANDA Internacional, **Diagnósticos enfermeros: Definiciones y clasificación 2018-2020**, Editorial Elsevier España,

Galiana Roch JL, **Enfermería Psiquiátrica**, Editorial Elsevier,

Recomendacións

Materias que continúan o temario

Prácticas clínicas V/V52G140V01406

Materias que se recomenda cursar simultaneamente

Enfermería xeriátrica e cuidados paliativos/V52G140V01304

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Psicoloxía: Psicoloxía/V52G140V01102

Plan de Continxencias

Descrición

=== MEDIDAS EXCEPCIONAIS PLANIFICADAS ===

Ante a incerta e imprevisible evolución da alerta sanitaria provocada polo *COVID-19, a Universidade de Vigo establece unha planificación extraordinaria que se activará no momento en que as administracións e a propia institución determinen atendendo a criterios de seguridade, saúde e responsabilidade, e garantindo a docencia nun escenario non presencial ou parcialmente presencial. Estas medidas xa planificadas garanten, no momento que sexa preceptivo, o desenvolvemento da docencia dun modo máis áxil e eficaz ao ser coñecido de antemán (ou cunha ampla antelación) polo alumnado e o profesorado a través da ferramenta normalizada e institucionalizada das guías docentes.

=== ADAPTACIÓN DAS METODOLOXÍAS ===

-Lección maxistral: Exposición dos contidos da materia polo docente a través do Campus Remoto da *UVigo no horario habitual da materia.

-Seminarios: Realizaranse a través do Campus Remoto *Teledocencia ou *Faitic. Serán actividades sobre un tema específico enfocados ao traballo autónomo do alumnado sobre un tema específico, que permite profundar ou complementar os contidos da materia. Emprégase como complemento das clases teóricas e aínda que enfocados ao traballo autónomo do alumnado contarán coa guía e soporte do docente.

-Atención personalizada: A atención personalizada do alumnado realizarase a través do *mail que se facilita ao comezo do curso e a través do Campus Remoto *Teledocencia e/ou a través do foro de *FaiTic.

=== ADAPTACIÓN DA AVALIACIÓN ===

A avaliación da materia, no caso de circunstancia excepcional á que se alude máis arriba, basearase en mecanismos alternativos non presenciais, baseados en traballos realizados de forma individual polos alumnos. Elimínase, por tanto, a realización dun exame final.

A realización de traballos levados a cabo polo alumnado suporá o 90% da nota. Devanditos traballos, poderá consistir na lectura crítica dun libro ou artigos, *visionado de vídeos e /ou películas e casos clínicos.

O 10% sobre a disposto na guía docente (asistencia, participación e actitude), valorarase de forma proporcional, segundo a asistencia ao 100% das clases presenciais impartidas até a data de suspensión das mesmas. A porcentaxe restante valorarase segundo a participación e actitude durante as clases virtuais (Campus Remoto *Teledocencia), foros e seminarios.

Os traballos realizados polo alumnado enviarase por *Faitic, onde se habilitarán □Exercicios□ específicos sobre a tarefa a realizar, sempre no prazo establecido para iso, especificándose un *cronograma de actividades. Non se computarán exercicios enviados en data posteriores.

O procedemento de avaliación na convocatoria de Xullo será o mesmo que o empregado na convocatoria de Maio.

Os alumnos que non superen a materia na convocatoria de Maio, deberán realizar traballos individuais para a convocatoria de Xullo. Non se gardará en ningún caso, as porcentaxes de traballos realizados na convocatoria de Maio.

Si na convocatoria de Xullo fose posible, procuraríase realizar o exame de forma presencial.

DATOS IDENTIFICATIVOS**Prácticas clínicas III**

Materia	Prácticas clínicas III			
Código	V52G140V01306			
Titulación	Grao en Enfermería			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	18	OB	3	2c
Lingua de impartición	Galego			
Departamento	Departamento da E.U. de Enfermería (Meixoeiro)			
Coordinador/a	Lojo Vicente, María Victoria			
Profesorado	Barrientos Cancelo, Arturo Lojo Vicente, María Victoria			
Correo-e	maria.victoria.lojo.vicente@sergas.es			
Web	http://http://direcceuemeixoeiro.webs.uvigo.es/index.php/es/			
Descrición xeral	Esta materia está conformada por dous módulos: Módulo de Servicios Centrais Módulo de Quirófano. Modulo de Servicios Centrais: neste modulo ofrecese o alumnado realizar un periodo de practicas clínicas en servicios específicos nos que poden profundizar no coñecemento e na aplicación de coidados en situacións especiais.			

Competencias

Código	
B1	Ser capaz, no ámbito da enfermaría, de prestar unha atención sanitaria técnica e profesional adecuada ás necesidades de saúde das persoas que atenden, de acordo co estado de desenvolvemento dos coñecementos científicos de cada momento e con nivelis de calidade e seguridade que se establecen nas normas legais e deontolóxicas aplicables.
B2	Saber planificar e prestar coidados de enfermaría dirixidos ás persoas, familias ou grupos, orientados aos resultados na saúde, evaluando o seu impacto, a través das guías de práctica clínica e asistencial, que describen os procesos polos cales se diagnostica e trata o cuida un problema de saúde
B3	Saber aplicar os fundamentos e principios técnicos e metodolóxicos da enfermaría
B4	Ser capaz de comprender o comportamento interactivo da persoa en función do xénero, grupo ou comunidade, dentro do seu contexto social e multicultural
B6	Aplicar as intervencións da enfermaría na evidencia científica e nos medios dispoñibles
B7	Saber comprender, sen prexuízos, ás persoas, considerando os seus aspectos físicos, psicolóxicos e sociais, cómo individuos autónomos e independentes, asegurando o respecto as suas opinións, crenzas e valores, ademais de garantir o dereito á intimidade, a través da confidencialidade e o segredo profesional
B8	Promover e respectar o dereito de participación, información, autonomía e consentimento informado na toma de decisións das persoas atendidas, acorde coa forma na que viven so seu proceso de saúde-enfermidade
B9	Fomentar estilos de vida saudables e o autocoidado, sostendo o mantemento de condutas preventivas e terapéuticas
B12	Aplicar o código ético e deontolóxico da enfermaría española, comprendendo as implicacións éticas da saúde nun contexto mundial en transformación
B13	Aplicar os principios da financiación sanitaria e sociosanitaria e utilizar adecuadamente os recursos dispoñibles
B14	Establecer mecanismos de avaliación, considerando os aspectos científico-técnicos e de calidade
B15	Ser capaz de traballar coa equipa de profesionales como unidade básica na que se estruturan de forma uni ou multidisciplinar e interdisciplinar os profesionais e demáis persoal das organizacións asistenciais
B16	Ser capaz de utilizar os sistemas de información sanitaria
B17	Realizar coidados de enfermaría baseándose na atención integral de saúde, que supón a cooperación multiprofesional, a integración dos procesos e a continuidade asistencial
B18	Aplicar estratexias para adoitar medidas de confortabilidade e atención dos síntomas, dirixidas ao paciente e familia, na aplicación de coidados paliativos que contribúan a aliviar a situación dos pacientes en situacións de enfermidade e avanzada e/ou terminal
C4	Utilización dos medicamentos, avaliando os beneficios esperados e os riscos asociados e/ou efectos derivados da súa administración e consumo.
C8	Aplicar as tecnoloxías e sistemas de información e comunicacion en os coidados de saúde
C10	Identificar as respostas psicosociais das persoas ante as diferentes situacións de saúde (en particular, a enfermidade e o sufrimento), seleccionando as accións axeitadas para proporcionar axuda nestas.
C11	Establecer unha relación empática e respectuosa co/a paciente e familia, acorde coa situación da persoa, problema de saúde e etapa de desenvolvemento.
C15	Identificar, integrar e relacionar o concepto de saúde e os coidados, dende unha perspectiva histórica, para comprender a evolución do coidado de enfermaría
C17	Aplicar o proceso de enfermaría para proporcionar e garantir benestar, calidade e seguridade ás persoas atendidas
C18	Coñecer e aplicar os principios que sustentan os coidados integrais de enfermaría
C29	Identificar as necesidades de coidado derivadas dos problemas de saúde

C30	Analizar os datos recollidos na valoración, priorizar os problemas do paciente adulto, establecer e executar o plan de cuidados e realizar a súa avaliación
C31	Realizar as técnicas e procedementos de cuidados de enfermaría, establecendo unha relación terapéutica cos pacientes e familiares
C33	Ter unha actitude cooperativa cos diferentes membros do equipo
C49	Prestar cuidados, garantindo o dereito á dignidade, privacidade, intimidade, confidencialidade e capacidade de decisión do paciente e familia
C50	Individualizar o cuidado considerando a idade, o xénero, as diferenzas culturais, o grupo étnico, as crenzas e valores
D1	Capacidade de análise e síntese
D2	Capacidade de organización e planificación
D3	Capacidade de xestión de la información
D4	Resolución de problemas y toma de decisiones
D5	Traballo en equipo, multidisciplinar y multilingue
D6	Habilidades nas relacións interpersoais
D7	Razoamento crítico
D8	Aprendizaxe autónomo
D9	Adaptación a novas situacións. Iniciativa e espírito emprendedor. Creatividade
D10	Motivación pola calidade
D11	Sensibilidade cara a temas ambientais

Resultados de aprendizaxe

Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe			
Ser capaz de participar nos cuidados que teñan como finalidade garantir o maior grado de independencia das persoas nas súas necesidades máis básicas, fomentando unha óptima relación interpersonal que garantice a dignidade e a confidencialidade	B1	C4	D6	
	B2	C8		
	B3	C10		
	B4	C11		
	B6	C15		
	B7	C17		
	B8	C18		
	B9	C29		
	B12	C30		
	B13	C31		
	B14	C33		
	B15	C49		
	B16	C50		
	B17			
	B18			
	Ser capaz de proporcionar cuidados a o paciente aplicando o proceso de enfermaría, establecendo una actitude empática co paciente e familia a os que garantizará o dereito á confidencialidade, dignidade e privacidade.	B1	C4	D1
		B2	C8	D2
		B3	C10	D3
B4		C11	D4	
B6		C15	D5	
B7		C17	D6	
B8		C18	D7	
B9		C29	D8	
B12		C30	D9	
B13		C31	D10	
B14		C33	D11	
B15		C49		
B16		C50		
B17				
B18				

Contidos

Tema	
Servicios Centrais.	Funcións da Enfermeira nos distintos Servizos e Unidades . Técnicas e cuidados específicos.
Quirófanos da Xerencia de Xestión Integrada de Vigo	Estructura do bloque cirúrxico. Circulación. Equipo cirúrxico. Funcións da Enfermeira.

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Prácticas de laboratorio	24	0	24
Seminario	6	0	6
Aprendizaxe baseado en proxectos	0	30	30

Prácticum, Practicas externas e clínicas(Repetida non usar)	382	0	382
Práctica de laboratorio	1	1	2
Exame de preguntas obxectivas	1	5	6

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Prácticas de laboratorio	Quirófano:Realizaranse na aula de demostración. O profesor, previo repaso dos conceptos necesarios para a realización das diversas técnicas ou procedementos, realizará unha demostración que o alumnado repetirá ate a correcta realización das mesmas.
Seminario	Talleres que complementen la docencia
Aprendizaxe baseado en proxectos	Memoria descriptiva das prácticas realizadas.
Prácticum, Practicas externas e clínicas(Repetida non usar)	O alumnado realizará Prácticas nun dos Servicios Centrais propostos e no Quirófano, repartíndose o periodo en duas partes iguais.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Prácticum, Practicas externas e clínicas(Repetida non usar)	Presentación do alumnado nas disitntas Unidades A atención personalizada realizarase a través do correo electrónico ou personalmente
Prácticas de laboratorio	A atención personalizada realizarase a través do correo electrónico ou personalmente
Seminario	A atención personalizada realizarase a través do correo electrónico ou personalmente

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Resultados de Formación e Aprendizaxe
Prácticum, Practicas externas e clínicas(Repetida non usar)	Servizos especiais:Informe da supervisora da Unidade onde realizan as prácticas ó rematar a rotación, co asesoramento das enfermeiras que as tutelaron mediante observación.	60	
Práctica de laboratorio	Evaluación a través de rúbrica dos distintos procedementos ou elaboración dunha memoria ou prueba tipo test	40	

Outros comentarios sobre a Avaliación

2ª convocatoria: Igual que a 1ª convocatoria, previa recuperación dos periodos prácticos non feitos ou non superados. Para aprobar a materia é necesario que superar os dous módulos

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Francisco Borja de la Quintana Gordon, **Compendio de anestesiología para enfermería**, Elsevier, García García Amparo, **Enfermería de Quirófano**, Ribadoiroja, Jamieson. Whyte. Mc Call, **Procedimientos de Enfermería Clínica**, Elsevier,

Bibliografía Complementaria

NANDA, **Diagnósticos enfermeros Definición y Clasificación**, Elsevier España S.A, Sandra F. Smith; Duell;Martin, **Técnicas de enfermería clínica. de las técnicas Básicas a las avanzadas**, Pearson,

Index Enfermería Digital,

Enfermería Global digital,

Nursing,

Biblosaúde,

Recomendacións

Materias que continúan o temario

Metodoloxía da investigación/V52G140V01401

Prácticas clínicas IV/V52G140V01405

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Anatomía humana: Anatomía humana/V52G140V01101

Fisioloxía: Fisioloxía/V52G140V01105

Enfermaría clínica I/V52G140V01204

Enfermaría clínica II/V52G140V01205

Ética e lexislación/V52G140V01202

Prácticas clínicas I/V52G140V01208

Prácticas clínicas II/V52G140V01303

Plan de Continxencias

Descrición

=== MEDIDAS EXCEPCIONAIS PLANIFICADAS ===

Ante a incerta e imprevisible evolución da alerta sanitaria provocada pola COVID- 19, a Universidade establece una planificación extraordinaria que se activará no momento en que as administracións e a propia institución o determinen atendendo a criterios de seguridade, saúde e responsabilidade, e garantindo a docencia nun escenario non presencial ou non totalmente presencial. Estas medidas xa planificadas garanten, no momento que sexa preceptivo, o desenvolvemento da docencia dun xeito mais áxil e eficaz ao ser coñecido de antemán (ou cunha ampla antelación) polo alumnado e o profesorado a través da ferramenta normalizada e institucionalizada das guías docentes DOCNET.

ADAPTACIÓN DAS METODOLOXÍAS ===

* Metodoloxías docentes que se manteñen
Presencial.

* Metodoloxías docentes que se modifican

A metodoloxía presencial na práctica clínica poderá ser modificada segundo evolucione a crise sanitaria orixinada polo coronavirus SAR-CoV-2(COVID-19) seguindo a normativa autonómica ou nacional que lle sexa de aplicación.

* Mecanismo non presencial de atención ao alumnado (titorías)

Realizaranse a través das aulas do campus virtual da Uvigo.
